

worden worden. Men make er dan ernst mede. Stent men toe, dat de moderne en de orthodoxe denkbeelden in een hogere eenheid kunnen worden samengevat, dan is er ook niets tegen om een grotere vrijheid in het gebruik van een theologisch getuigenis te geven. Men erkent dat er hooger eenheid is tusschen de verschillende opvattingen van het Christendom, doordat men predikanten, wiens denkwijze men kent als aan de belijdenis afwijkende, aanstelt, ja zelfs roept om de hogste ambten in de kerk te vervullen, terwijl ook het recht van bestaan der onderscheidene richtingen in de theologische wereld door niemand ernstig bestreden wordt.

De debatten werden gesloten door een rede van den Generaal-Superintendent en Over-Consistorial Rath prelat D. Wittich (welk een titels!) Deze nam een z.g. bemiddelend standpunt in, hetwelk ook door het Consistorium tot hertoe ingenomen was en waaraan het getrouw blijven wil. Op de bedenking dat het Consistorium inconsequent was, antwoordde hij, dat ook het leven zijne antinomieën heeft, waarmede men rekening moet houden. Er bestond een zekere spanning tusschen de resultaten der wetenschap en de eischen der praktijk. In dezen nood heeft het bestuur alle redenen om mild te zijn; en het moet er aan denken, dat de kerk, ook met het oog op de dienaren der kerk, heeft gezegd, dat hij het gekrookte riet niet wil verbrekken en dat hij de rookende vlaswiek niet wil uitwischen. Vertrouwende op de opvoedende macht van het ambt, kan de kerk ook nog zoekenden tot den kerkdienst toelaten, wanneer zij maar den wil hebben om de kerk te dienen; deze milde praktijk heeft reeds menige edele kracht voor de kerk behouden en de splitsing in twee legerkampen verhinderd. Ook had deze gedragslijn ten gevolge, dat de karakters oprecht bleven; en het is zeker goed, dat bij examina de kandidaten voor hunne dogmatische gevoelen durven uitkomen. Maar bij dit alles moest de kerk toch hare leer hebben, waaraan te herkennen is wat volgens hare overtuiging waarheid is; want zonder vaste vormen kan men niets bewaren. Daarom heeft de kerk hare belijdenis noodig en moet hare dienaren aan haar binden. Daarom heeft zij ook hare liturgie noodig en hare agenda naast de verscheidenheid die zich in prediking en onderwijs openbaren mag en moet.

Hiermede waren de algemeene beschouwingen afgesloten. Daarna begonnen de debatten over de onderteekeningformule voor de predikanten. Tot hertoe moesten de predikanten zich verbinden om bij hunne voordrachten en bij het godsdienstonderwijs zich aan de H. Schrift te houden en zich geen afwijking van het Evangelisch leerbegrip, gelijk dit voornamelijk in de Augsburgsche confessie begrepen is, veroorloven. Men stelde voor, het woord „Evangelisch leerbegrip“ te veranderen in „grondwaarheden der Evangelische leer“. Doch men begreep, dat daarmede aan een ieder werd vrijgelaten om uit te maken wat de grondwaarheden behoort, en wat niet. Daarom werd de voorgestelde wijziging eenvoudig afgewezen. Maar als men meent dat daarmede iets verkregen werd dat ten goede der landkerk kan werken, vergist men zich zeer, want met groote meerderheid van stemmen werd de volgende motie aangenomen: „Doordat de Synode de verklaring van het koninklijk Consistorium van 26 Jan. 1893 overneemt, volgens welke het geen predikant verboden is, de Christelijke waarheid onmiddellijk aan de H. Schrift te ontleenen en voor te stellen, indien slechts de zakelijke en historische samenhang met de grondgetuigenissen, in welke de Evangelische kerk hare opvatting van de Schrift nedergelegd heeft gewaarborgd blijft“ — verklaart zij het verzoek om verandering der onderteekeningformule voor beantwoord.“

Dat daarmede het besluit om de onderteekeningformule te laten gelijk het sedert 1827 geweest is verworpen wordt, is ons duidelijk genoeg. Op ons maakte de handelingen der Württembergische Synode een treurigen indruk. Niet één lid der Synode die het opnam voor het recht der gemeente om door hare leeraars volgens hare belijdenis te worden onderwezen. Niet één, behalve de modernen of Ritschlianen, die aantoonde welk een jammerlijk standpunt het kerkbestuur inneemt, dat naar omstandigheden een Schrenpf uit het ambt ontzet, omdat hij wat al te stout met zijne ontkenningen was voor den dag gekomen. Maar overigens blijven de hoogleraren in de Godgeleerdheid hun verderfelijke leer onder de studeerende jongelingschap verbreiden, waardoor de kerken steeds meer op het dwaalspoor worden geleid. Men verwacht twijfelzucht aangaande de waarheden van de fundamenteelen waarop de kerk rust, met het slechtste van de begenadigden, wier hart verblijft is vanwege hunne zonden.

Men beschouwt dit ambt als een middel om iemand van zijn ongelof te genezen, terwijl de Heere wil, dat de herders en leeraars zullen arbeiden tot opbouw der geloovigen en tot volmaking van het lichaam van Christus. Zoo wordt de dienaar des Woords een patient in plaats van een man die krachtens zijne heilige roeping in den naam des Heeren het genezend medicijn door de verkondiging van Gods Woord aan de geestelijk zieken biedt.

Is het te verwonderen dat vele gemeentelieden, die treurige toestanden ziende, er aan gaan denken om de landkerk, die steenen geeft voor brood, te verlaten? Bij hen, die zeggen het op te nemen voor de belijdenis, nedergelegd in de Augsburgsche confessie, is niets dan betreurenswaardige halffheid te zien; men beweert te wachten op de werken des Heiligen Geestes, die de dwaling moet uitbannen, en inmiddels wederstaat en bedroeft men den Geest des Heeren. Dat het getal van hen, die de belijdenis hunner kerk nog liefhebben nog zeer groot is, bewijst het groot getal abonnees op het *Stuttgarter Ev. Luth. Blatt*, waarvan wekelijks 135,000 exemplaren worden gedrukt. Dat er in Württemberg nog mannen gevonden worden, die er niet tegen opzien om tegen den tijdstroom op te roeien, blijkt uit het feit, dat door een aantal gemeentelieden, gelijk wij reeds mededeelden, aan den koning, als oppersten bisschop der landkerk, het verzoek gericht werd, om ten minste één hoogleraar in de Godgeleerdheid te benoemen, die op het standpunt van de belijdenis der kerk staat. Die mannen vonden geen gehoor, terwijl de 157 moderne predikanten, die der Synode verzochten om het formulier, dat kandidaten tot den H. Dienst moeten onderteekenen, te wijzigen, door het votum der Synode, feitelijk hun zin hebben gekregen. Diep treurig!

WINCKEL.

Door Kinderen.

VERZAMELEN.

VI.

DE DIEREN.

Het dierenrijk levert echter nog meer, dat voor verzamelaars te gebruiken is, dan we reeds opnoemden. Slakkenhuisjes, schelpen, horentjes en dergelijke, vindt men in vele soorten en verscheidenheden, de een al mooier dan de andere. Ook daarvan kunt ge heel aardige verzamelingen aanleggen, vooral wijl het niet moeilijk is vreemde soorten te krijgen, d. w. z. zulke, die ge juist in ons land niet vindt.

We zullen echter hier van afstappen, om nu nog even te kunnen spreken over verzamelingen van dingen die door menschen gemaakt zijn, b. v. prenten, munten, boeken enz.

Nemen we b. v. maar eens munten, waarvan ik wel eens bij een jongen een heel aardige verzameling heb gezien.

Maar, zult gij zeggen, ik heb geen geld om munten te koopen. Die kosten veel geld.

Natuurlijk zalveren en gouden zijn duur. Maar dat behoeft ook niet. Stel u vooreerst maar eens met koperen tevreden. Die kosten weinig en het gebeurt niet zelden, dat iemand tegen zijn zin eens een duit of een vreemd muntstuk in handen krijgt, dat hij dan wel missen wil. Als men weet dat hij ze graag hebt, zijn er wel menschen die om u denken ook.

Ge kunt b. v. munten verzamelen uit vorige dagen en ook uit onzen tijd, maar uit verschillende landen. Uit ons land b. v. halve- en stuiverstukken, centen, halve centen. Uit Engeland stuivers en halve stuivers enz. Het is niet alleen aardig maar leerzaam ook, zulke kleine muntstukken van alle soort bijeen te hebben, waarop het land en het jaartal, dikwijls ook het wapen des rijks en het beeld van den vorst staan afgebeeld. Ge leert er vooral de verschillende geldsoorten en geldswaarden uit kennen, wat heel nuttig is. Te beter wanneer ge opmerkt welk deel elke munt is van een grotere. Zoo'n opgaf van vreemde munten vindt ge in vele almanakken en op wandkalenders.

Kunt ge ook munten uit ouden tijd bijeen krijgen, des te beter. Ge bespeurt dan b. v. hoe vroeger menige provincie van ons land zijn eigen munt had. Hollandse duiten en Zeeuwse en Utrechtse en zoo meer, met verschillende wapens en opschriften. Ook ziet ge dan, als ge het een weinig uit kunt breiden, hoeveel makkelijker de rekening van het geld nu is, dan in de tijd toen men rekende bij duiten, oortjes, pietjes, zestalven, dertiendalven en zoo meer.

Verzamelingen van prenten zijn altijd heel aantrekkelijk voor velen. Landschappen, kastelen, steden, bergen, veldslagen, natuurtooneelen, allerlei wordt op platen voorgesteld, en wie dat nu eens rangschikt en netjes bewaart en vooral zorgt dat hij er wat van weet te vertellen, heeft een genot dat nog in later jaren blijft voortduren. Verstaat ge de kunst van kleuren, dan kunt ge menigmaal de prenten nog veel verfraaien, doch pas op, wie niet knap in de kunst is, bederft meer dan hij mooi maakt.

DE MOORSCHER POSTBODE.

Niet lang geleden spraken we over den postbode in China, die het vrij wat moeilijker heeft dan bij ons.

Nu zond mij iemand dezer dagen iets dat hier volgt en dat zien doet hoe het vak van briefsteller ook elders en wel in Marokko, op de noordkust van Afrika, lang niet begerlijker is, leest maar eens:

Het voorbeeld van de Moorsche postboden, die de hun toebetrouwde brieven, door de brandende zandwoestijnen van Noord-Afrika dragen, kan wel dienen tot beschaming en opwekking.

Iemand, die veel in Marokko heeft gereisd, schreef hieromtrent:

Wij ontmoetten den postbode, — een armen vermagder Arabier, met een lederen brievenfles om den hals gehangen. Hij stond even stil, om te zeggen, dat hij van Fez kwam en naar Tangiers ging. Mijn reisgezel gaf hem een brief mede naar Tangiers, en toen stapte hij weer voort.

Deze is de eenige postdienst in Marokko en het leven van de loopers is allerommoijlijks. Zij eten niets op de reis, behalve wat brood en vijgen. Des nachts rusten zij slechts eenige uren, slapen dan met een touw aan den voet gebonden. Eer zij gaan slapen, steken zij het uiterste einde van het touw in brand, opdat zij wakker zullen worden, als het touw verteerd is, en het vuur hun voet bereikt. Zij reizen geheele dagen zonder een boom te zien of een druppel water te vinden; dringen door bosschen, waar het wilde zwijn verblijft houdt; beklimmen hooggebergen, waar zelfs het muuldiert geen vastigheid voor den voet kan vinden; zij zwemen over rivieren, laten zich soms van steilen afrollen, en kruipen op handen en voeten langs rotsige hellingen op. En dit zwoel onder de heete Augustuszon, als bij hevige najaars-regens of den verzengenden woestijnwind.

In vier dagen leggen zij den weg af tusschen Fez en Tangiers, en in acht dagen den afstand van Tangiers tot Marokko. Zoo doorkruisen zij het keizerrijk van het een eind tot het andere — alleen, barrevoets en met schamele kleeding bedekt. Als de reis volbracht is, vangen zij spoedig den terugtocht aan, met dezelfde moeijeligheden in het verschiet, — alleen slechts om eenige stuivers te verdienen.

En dan zullen er geen boden zijn, in voldoende getale, om de Boedschap des Heils te brengen aller volken, in den dienst des Heeren?

Dit verhaal is genomen uit een blad dat de *Heidenbode* heet en 't welk veel bevat dat ge wel lezen moogt. Ook is er een *Kleine Heidenbode*, waar ge misschien nog meer aan hebben zoudt. Beide bladen vertellen veel belangrijks over de zending en de heidenwereld, en hoe vroeger ge daarmee goed bekend raakt, hoe beter.

Over eenige vragen in een volgend nummer.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEFEN: Sneek B. D. Tom Wz. te Charlois. — Haulerwijk (Fr.), G. Groot Nibbeling te Hijken. — Nijmegen, G. van Halzema te Sidelburen, gem. Sidelburen. — Fervend, J. W. v. d. Kuusen te Stedum. — Sprang, J. Dekker te Oldeboorn. — Breukelen, J. R. Dijkstra te Joure. — Oudshoorn, D. Ringnalda te IJlst.

AANGENOMEN: Modemblik, J. Tholen, cand. te Overvechie.

BEDANKT: Fijnart c. a. (N.-Br.), O. Los te Oud-Vossemeer. — St. Anna-Parechie, A. van Andel te Hilaard c. a. — Arnhem, P. Zijlman te Rosburg c. a. — Alblasserdam B. A. Teerink te Werkendam.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEFEN: Vinkeveen (cl. Utrecht), C. Verhagen te Zullen (cl. Amersfoort). — Eekst, H. Huninga, cand. te Ham (Groningen). — Zwolle, A. J. André Douwes te 't Zand. — Wageningen, W. Grietshuis te Weijer. — Oosterlittens, J. Mees H. te Britsum c. a. — Onstwedde, C. J. Leenmans te Hogeveen. — Ouderkerk aan den IJssel, J. W. H. Kullmans te Alfen aan den Rijn. — Hollandseveld (toez.) (cl. maastricht), C. H. Callenbach te Dierland. — Grootegast, Kattendijk en Gaast, H. Stegenga, cand. — Garmen, P. Bokma te Bruinisse. — Oudehorne, J. H. de Rooze te Nijawier. — Aalten, B. ten Cate te Lopikerkapel. — Oude-Wetering, H. Visser, cand. te IJlst. — Rockanje, H. J. E. Verweij, cand. te Leiden. — Borssele (cl. Goes), F. G. Moeten, cand. te Haarlem.

AANGENOMEN: Idagahuizen en Piam, H. Visser te IJlst. — Wiltum (cl. Deventer), R. J. v. d. Meulen, cand. te Joure. — Godlim, W. J. Boelma te Gisterveen (Dr.). — Huisum, H. W. Ph. E. van den Bergh van Ejsinga te Siens.

BEDANKT: Klundert, J. Doorenbos te Barneveld. — Boksum, J. D. Biersma te Ootmarsum. — Middelburg, J. H. Gerritsen te Lopik. — Middelburg, H. J. de Zwart te Ouderkerk aan den Amstel. — Bablonienbroek en Hill, Oude-Wetering, Luiten, Lemels en Archem, Kollumerwaag, Goen'garip, Nijega (H. O.), Stavoren en Hindelopen, H. Visser te IJlst. — IJzendoorn, H. W. Eigman te Nieuw-Loosdrecht. — Kolderveen, F. G. Moeten, cand. te Haarlem. — West-Kapelle (cl. Middelburg), J. W. Drost te Bielezing (cl. Goes). — Langweer, G. Norel te Gaastermeer. — Loevestein, A. de Visser, cand. te Dordrecht. — Boonxmeer c. a., J. D. Biersma te Ootmarsum. — Schoonoord, J. H. Gerritsen te Lopik. — Hei- en Boecop, H. Bax te Dourpajik. — Middelburg, H. J. de Zwart te Ouderkerk aan den Amstel. — Bablonienbroek, H. Biersma te Noord-Scharwoude. — Zijpe, D. Brinkcrink te Noede.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.

Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157.
AMSTERDAM.

GOLDSCHMEDING's Amerikaansche Orgels,

worden bij toewijding gevraagd. Men bezichtig de uitgebreide sortering of vrage Catalogi en oeffenisse.

Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100, enz. enz.

WARMOESSTRAAT N°. 141,
AMSTERDAM.

JOZEF.

Bemind. — Gehaat. — Verhoofd.
(Verzeld met 9 laterelen uit Jozefs leven).

DOOR
F. B. MEIJER.

Prijzen in zeer fraaie omlijsting slechts f 1.25
In prachtband. f 1.75

Het is een boek voor jongelieden en volwassenen, niet voor kinderen.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributanten:

Door den heer J. van der Waals te Nijkerk a.d. V. f 250; door Dr. A. Schouten Wz. te Willemstad f 103.25; door den heer M. Vader Jr. te Vlissingen f 99.50; door den heer Joh. Krap te 's-Gravenhage f 549.65; door den heer J. de Haan te Zevenbergen f 61.50; door den heer H. van Noort te Loosduinen f 72.50; door den heer C. Karssen te Naarden f 53; door den heer Joh. Huisman Jzn. te Zwartsluis f 112.50; van den heer C. E. P. te A. f 5; door Dr. J. C. van Schelven te Dieren f 97.50; door den heer P. Pauw te Buitendijk f 16; door den heer J. Boer te Wetsinge f 48.50; door den heer W. Wolzak Gz. te Alkmaar uit Alkmaar f 74.20; uit H. Huguward f 23; samen f 97.20; door den heer R. de Ruiter te Harlingen f 140.50; door den heer P. Melis Azn. te Serooskerken Walcheren f 51.50; door den heer S. de Jongh Ezn. te Enkhuisen f 40.50; door den heer J. Dymn Fan. te Noordeloos f 65; door den heer P. Vermeer te Baarnbrugge f 29.

Aan Collecten:

(Voor de Trede faculteit) van de Geref. kerk te Fijnart f 16.85; van idem te Willemstad f 11.74; van idem te Vlissingen A. f 11.66; van idem te Zetten f 6.00; van idem te 's-Gravenhage B. f 50.35; van idem te Helmond f 2.22.

Aan Schenkingen:

Door den heer S. de Jong Ezn. te Enkhuisen, van J. T. Wz. te A. f 1. — door den heer M. Vader Jr. te Vlissingen, gevonden in de collecten f 3.50; door Dr. J. C. van Schelven te Dieren, van Meij. L. te B. f 1. — van eenige leden der Chr. Jongel. Ver. f 0.50; van N. N. f 1. — samen f 2.50; door Dr. B. van Schelven van H. Sr. f 2.50.

Voor de Medische faculteit:

Door den heer H. van Noort, te Loosduinen, van Mr. H. A. v. d. V. f 5; van A. v. D. f 2, samen f 7.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den kerkeraad te Dinteloord f 10; door den heer M. Vader Jr. te Vlissingen, gevonden in de collecten van kerk B. f 4; door den heer H. van Noort, te Loosduinen, van L. v. H. f 1; uit de cathedraal van de Geref. kerk f 11.75; samen f 12.75.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

DAGEN VAN Goede Boodschap

DOOR
Dr. A. KUYPER.

- I. In den Kerstnacht.
- II. Oud- en Nieuwjaar.
- III. De Paaschmorgen.
- IV. Op den Pinksterdag.

Ingenaaid f 3.60.
In vier fraaie Stempelpanden . f 5.60.

Elk deel afzonderlijk ingenaaid f 1.20.
Gebonden f 1.75.

Amsterdam. J. A. WORMSER.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sortering, van de soliditeits fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
VRAAG CATALOGUS.
Engros en Détail.

DE ZONDAGSSCHOOL. WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK. Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 3 December 1894: Proeve van behandeling van den rooster. — Een stem uit Amerika. — Opwekking tot godvruchtige opvoeding der kinderen. — Zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid. — Velerlei voor kerstfeestvieringen. — Een straatjongen. — Vragenbus. — Advertentien.

Zij, die thans op het Weekblad inteekeken voor den Jaargang 1895, ontvangen de tot 1 Januari a. s. verschijnende nummers gratis.

Amsterdam.

HÖVEKER & ZOON.

ENCYCLOPÆDIE DER Heilige Godgeleerdheid, DOOR Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

DE UITGEVER,

Amsterdam.

J. A. WORMSER.

Vereeniging ter bevordering van Christelijke Lectuur.

VERSCHEENEN:

1°. EEN HEEL GEWONE GESCHIEDENIS.

UIT DE NAGELATEN PAPIEREN VAN EEN KOOPMAN,

DOOR

A. J. HOOGENBIRK.

Geïllustreerd door WILLEM STEELINK.

2°. De Rots in Zee.

UIT HET HOOGDUITSCH VAN

Prof. G. WEITBRECHT.

(Schrijver van: HEILIG IS DE LENTE DES LEVENS.)

De catalogus is gratis verkrijgbaar.

Amsterdam.

DE UITGEVER,

HÖVEKER & ZOON.

Verschenen:

Zondagsschoolrooster voor 1895.

BEWERKT DOOR

DS. N. A. DE GAAY FORTMAN.

Geperforeerd: f 0.04; 100 Exemplaren f 3.—.
Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

Bij HÖVEKER & ZOON, te Amsterdam, verscheen:

Onder de Madoereezzen,

DOOR

Dr. J. P. ESSER.

MET PORRET EN TWEE PLATEN.

UITGAVE VAN HET JAVA-COMITÉ. — Prijs f 0.40.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONEN.

Dit blad
Bijdragen
van dit bl.
tentien
Insending
kunnen vo

In de d
voorstelling
wen durve
alsof eenze
stige versel
gemeen wa
zelfde gesk
Hum natuu
menschenk
we intussch
toch rijst
Schrift ons
van de nat
te kunnen
van versel
natuur en
men zich e
om te veel
zich met v
die Schrift
talrijke in
richting aa
in het we
nooit; zelf
mogelijk; e
leden, dat
weest wat
door verge
gegevens
onsen kenn
En dan
moet word
ons de eng
wezens, te
zonder lie
we nu op
terug. Sle
die aan e
leend werd
ons voor t
het denkb
en dat al
tegen ons,
betrift, re
afgewezen.
dat we op
een nadru
jongsten t
engelen w
met gees
belijdenis
dedigd. I
eenvoudig
voorstellen
cielele" ke
kost om
komen, d
Lateraans
spraken v
op dit pij
de zweven
Grieksche
van de en
stoord en
lijkheid v
tegen, di
Schrift op
Christus i
zelve afk
schijning
de discipe

De mo
gepleegd
Toulouse
van den
heid van
gespot do
was, om
door haar
vijanden
Conde de
noten w
tot rede
deze vras
Frankrijk
Toch wa
om hem
Hugenoot
weld een
hulpvoo
der gewa
eindigde
1563, Ge